

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Petra Vojtka a soudců JUDr. Hany Tiché a JUDr. Roberta Waltra v právní věci žalobkyně: XXX, narozená XXX bytem XXX, zastoupená JUDr. Viktorem Pakem, advokátem se sídlem Francouzská 171/28, 120 00 Praha, proti žalované: **Nemocnice Pardubického kraje, a.s.**, IČO 27520536, se sídlem Kyjevská 44, 532 03 Pardubice, za účasti vedlejší účastnice na straně žalovaného: **ČSOB Pojišťovna, a.s.**, člen holdingu ČSOB, IČO 45534306, se sídlem Masarykovo náměstí 1458, Zelené Předměstí, 530 02 Pardubice, o náhradu škody na zdraví, vedené u Okresního soudu v Pardubicích pod sp. zn. 106 C 162/2011, o dovolání žalované proti rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 20. 12. 2017, č. j. 18 Co 644/2015-440, takto:

I. Rozsudek Krajského soudu v Hradci Králové – pobočky v Pardubicích ze dne 20. 12. 2017, č. j. 18 Co 644/2015-440, se ve vyhovujícím výroku I a) v napadeném rozsahu **mění** takto:

Rozsudek Okresního soudu v Pardubicích ze dne 8. 9. 2015, č. j. 106 C 162/2011-328, se v napadené části vyhovujícího výroku II ohledně částky 998 460 Kč mění tak, že v částce 412 020 Kč se žaloba zamítá; jinak se v částce 586 440 Kč rozsudek v tomto výroku potvrzuje.

II. Žalovaná a vedlejší účastnice **jsou povinny** společně a nerozdílně zaplatit žalobkyni náhradu nákladů řízení před soudy prvního a druhého stupně v částce 345 377 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku k rukám advokáta JUDr. Viktora Paka.

III. Žalovaná a vedlejší účastnice **jsou povinny** společně a nerozdílně zaplatit České republice náhradu nákladů řízení v částce 5 228,50 Kč do tří dnů od právní moci rozsudku na účet Okresního soudu v Pardubicích.

IV. Žalovaná **je povinna** zaplatit soudní poplatek z žaloby v částce 21 941 Kč do tří dnů od právní moci tohoto rozsudku na účet Okresního soudu v Pardubicích.

V. Žádný z účastníků **nemá právo** na náhradu nákladů dovolacího řízení.

Odůvodnění:

1. Okresní soud v Pardubicích rozsudkem ze dne 8. 9. 2015, č. j. 106 C 162/2011-328, uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni 2 067 514 Kč s příslušenstvím [na bolestném 710 400 Kč, na náhradě za ztížení společenského uplatnění (dále též „ZSU“) 1 060 800 Kč, za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti 83 520 Kč a po jejím skončení 212 794 Kč], co do částky 1 327 866 Kč s příslušenstvím žalobu zamítl a rozhodl o náhradě nákladů řízení ve vztahu mezi účastníky řízení a vůči státu. Vyšel ze zjištění, že dne 17. 6. 2008 se žalobkyně podrobila v zařízení právní předchůdkyně žalované operaci karpálního tunelu levé ruky, při níž byl omylem přerušen střední nerv, který byl následně sešit, po dlouhodobé rehabilitaci podstoupila další operaci v jiném zdravotnickém zařízení, neboť předchozí zákrok nebyl zcela úspěšný, po další rehabilitaci přetrvává porucha hybnosti a čítí prvního a čtvrtého prstu postižené ruky, což žalobkyni činí potíže při zcela běžných každodenních činnostech. Žalobkyně je invalidní, trpí bolestivostí ruky a depresivní poruchou. Před operací vedla běžný společenský, rodinný, pracovní a sportovní život, po operaci je z většiny těchto činností vyloučena nebo je schopna je vykonávat jen s velkými obtížemi. I když se před operací nevěnovala sportovní činnosti na vysoké úrovni, soud zohlednil, že tato její zájmová činnost je prakticky ztracena a i další zájmové činnosti vztahující se k rodinnému životu jsou značně omezeny, je narušen i její manželský život. Znaleckým dokazováním bylo zjištěno, že příčinou poškození zdraví žalobkyně bylo operační přerušování středního nervu levé ruky, bolestné bylo ohodnoceno 444 body včetně 50 % zvýšení podle § 6 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 440/2001 Sb. (dále též jen „vyhláška“) a ZSU 3 315 body rovněž včetně 50 % navýšení. Proto soud uzavřel, že žalovaná odpovídá za škodu podle § 420 obč. zák. a podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. zvýšil náhradu bolestného na 710 400 Kč a náhradu za ZSU na 1 060 800 Kč se zdůvodněním, že žalobkyně utrpěla poškození zdraví ve věku XX let a následky poškození se projevují ve všech oblastech jejího života.

2. K odvolání žalované Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích rozsudkem ze dne 14. 3. 2016, č. j. 18 Co 644/2015-373, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku o věci samé ohledně částky 1 361 074 Kč s příslušenstvím [z toho činilo bolestné 401 760 Kč, náhrada za ZSU 663 000 Kč (přiznané bolestné ve výši 24 480 Kč a na náhrada za ZSU 397 800 Kč nebyly odvoláním napadeny) a náhrada za ztrátu na výděлку po dobu pracovní neschopnosti i po jejím skončení celkem 296 314 Kč], ohledně částky 284 160 Kč (bolestné) změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl, a rozhodl o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů. Odvolací soud vyšel ze skutkových zjištění soudu prvního stupně a při posouzení výše náhrady za ZSU odkázal na znalecký posudek a na závěry

soudu prvního stupně s tím, že žalobkyně utrpěla poškození zdraví na vrcholu profesní aktivity, byla zaměstnána, měla vyživovací povinnost k synovi a i v běžném životě je její omezení značné, ať se jedná o jemnou motoriku, úchopové schopnosti levé ruky a souhru obou rukou v každodenních činnostech. S přihlédnutím k psychickým problémům žalobkyně odvolací soud dovodil, že žalobkyně má právo na náhradu za ZSU celkem ve výši 1 060 800 Kč, přičemž přihlédl i ke srovnání s Metodikou Nejvyššího soudu a poznamenal, že ztrátě funkčnosti levé ruky odpovídá náhrada asi 1 000 000 Kč. Shledal rovněž mimořádné důvody pro zvýšení bolestného podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb., neboť žalobkyně po dobu více jak rok a půl trpěla bolestmi, které jí znemožňovaly spánek a ovlivňovaly ji při všech denních aktivitách, avšak na rozdíl od soudu prvního stupně považoval za přiměřené zvýšení na osminásobek základního bodového ohodnocení, tedy částku 426 240 Kč.

3. Na základě dovolání žalované Nejvyšší soud rozsudkem ze dne 26. 9. 2017, č. j. 25 Cdo 3940/2016-409, zrušil rozsudek odvolacího soudu ve výroku I, jímž byl potvrzen rozsudek soudu prvního stupně o povinnosti žalované plnit ve výši 1 361 074 Kč s příslušenstvím a v závislých výrociích II, III, IV a VI o náhradě nákladů řízení a o soudním poplatku a vrátil mu věc v tomto rozsahu k dalšímu řízení. Uzavřel, že s ohledem na věk, v němž žalobkyně utrpěla poškození zdraví, a zejména vzhledem k jejímu způsobu života před poškozením zdraví, a k omezením, jež jí zdravotní obtíže v běžném životě způsobily, je zřejmé, že celková náhrada za ZSU 1 060 800 Kč je nepřiměřeně vysoká, a to ve srovnání s jinými případy, které odvolací soud řešil, neboť v obdobných případech se celkové odškodnění pohybuje v nižších částkách. Odvolací soud odškodnění stanovil na zcela nepodloženém odhadu, když porovnání se ztrátou životních příležitostí ve smyslu Metodiky Nejvyššího soudu není možné za situace, že není podloženo posudkem znalce z oboru zdravotnictví, odvětví stanovení nemateriální újmy, který je nezbytným podkladem takového odškodnění. V případě mimořádného zvýšení bolestného soud nezohlednil, že základní odškodnění bolesti zahrnuje nejen primární poškození zdraví, ale i následné bolestivé zdravotnické zákroky i náročnost způsobu léčení a vyžaduje porovnání s jinými obdobnými případy, což však odvolací soud neučinil, a zcela neobvykle stanovil odškodnění bolesti na osminásobek základního bodového ohodnocení.

4. Krajský soud v Hradci Králové – pobočka v Pardubicích poté vydaným rozsudkem ze dne 20. 12. 2017, č. j. 18 Co 644/2015-440, potvrdil rozsudek soudu prvního stupně ve vyhovujícím výroku v částce 1 294 774 Kč s příslušenstvím, ohledně částky 350 460 Kč změnil rozsudek soudu prvního stupně tak, že žalobu zamítl, změnil jej i ve výroku o povinnosti zaplatit soudní poplatek a rozhodl o náhradě nákladů řízení. Odvolací soud při určení náhrady za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti, po jejím skončení a při přiznání invalidity, zcela odkázal na své předchozí závěry. Ohledně sporné části řízení v částce 1 064 760 Kč s příslušenstvím (představující 401 760 Kč na bolestném a 663 000 Kč na ZSU) odkázal rovněž na své předchozí závěry a po zhodnocení rozhodných hledisek za použití judikatury Nejvyššího soudu neshledal důvod pro stanovení bolestného v jiné než dříve stanovené částce (celkově 426 240 Kč). Vzhledem k závaznému právnímu názoru odvolacího soudu však korigoval svou dříve stanovenou náhradu za ZSU na 2,5 násobek odškodnění dle bodového ohodnocení, tedy na celkovou částku 994 500 Kč. Uzavřel, že přiznaná náhrada reparuje závažné dopady chybného léčebného zákroku žalované do dalšího života žalobkyně necelými 3 000 Kč měsíčně na dobu zbytku jejího života s tím, že mimořádné zvýšení náhrady za ZSU nelze omezovat pouze na případy vysoké a mimořádné úrovně uplatnění poškozeného ve společnosti.

5. Žalovaná podala dovolání co do částky 998 460 Kč v potvrzující části výroku I rozsudku odvolacího soudu, představující mimořádné navýšení bolestného a náhrady za ZSU, a do souvisejících výroků III, IV, V a VI o nákladech řízení s tím, že odvolací soud posoudil otázku zvýšení náhrady podle § 7 odst. 3 vyhlášky č. 440/2001 Sb. v rozporu s ustálenou rozhodovací praxí odvolacího soudu a nezohlednil všechny okolnosti případu. Za otázku procesního práva pak označila, zda odvolací soud při rozhodnutí ve věci postupoval v souladu s ust. § 243g o. s. ř., když závazný právní názor odvolacího soudu při hodnocení nároku žalobkyně na ZSU respektoval pouze v nepatrné části a přiznanou náhradu snížil pouze symbolicky, a v případě bolestného jej nerespektoval vůbec. Nesprávné právní posouzení věci spatřuje ve zvýšení odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky, pro něž v dané věci není prostor, neboť odvolací soud důvodnost navýšení a postupu podle tohoto ustanovení shledal pouze v přiměřenosti konečného navýšení, aniž by však bylo v řízení prokázáno, že v případě žalobkyně jde o případ mimořádného zřetele hodný. Přiznané navýšení odškodnění bolesti a ZSU je navíc nepřiměřeně vysoké. Navrhla proto zrušení rozsudku odvolacího soudu a vrácení věci tomuto soudu k dalšímu řízení, případně postup podle § 243e odst. 3 o. s. ř.

6. Nejvyšší soud posoudil dovolání, vzhledem k datu napadeného rozhodnutí, podle občanského soudního řádu ve znění účinném od 30. 9. 2017 (čl. II bod 2 zákona č. 296/2017 Sb., dále jen „o. s. ř.“), a jako soud odvolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastnicí řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.) a je přípustné (§ 237 o. s. ř.) pro posouzení otázky přiměřené výše odškodnění bolesti a ZSU, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe odvolacího soudu. Dovolání je důvodné.

7. Nesprávné právní posouzení věci jako důvod dovolání (§ 241a odst. 1 o. s. ř.) může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

8. Vzhledem k ustanovení § 3079 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb., občanský zákoník, účinného od 1. 1. 2014, posuzuje se věc podle dosavadních předpisů, tedy podle zákona č. 40/1964 Sb., občanský zákoník, ve znění účinném do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák.“).

9. Podle § 444 odst. 1 obč. zák. se při škodě na zdraví jednorázově odškodňují bolesti poškozeného a ztížení jeho společenského uplatnění. Podle odst. 2 tohoto ustanovení Ministerstvo zdravotnictví stanoví v dohodě s Ministerstvem práce a sociálních věcí vyhláškou výši, do které lze poskytnout náhradu za bolest a za ZSU, a určování výše náhrady v jednotlivých případech.

10. Podle § 2 odst. 1 vyhlášky se odškodnění bolesti určuje podle sazeb bodového ohodnocení stanoveného v přílohách č. 1 a 3 této vyhlášky, a to za bolest způsobenou škodou na zdraví, jejím léčením nebo odstraňováním jejích následků; za bolest se přitom považuje každé tělesné a duševní strádání způsobené škodou na zdraví osobě, která tuto škodu utrpěla, (dále jen "poškozený"). Bodové ohodnocení škody na zdraví se vymezuje v lékařském posudku.

11. Podle § 3 odst. 1 vyhlášky se odškodnění ztížení společenského uplatnění určuje podle sazeb bodového ohodnocení stanoveného v přílohách č. 2 a 4 této vyhlášky, a to za následky škody na zdraví, které jsou trvalého rázu a mají prokazatelně nepříznivý vliv na uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti, zejména na uspokojování jeho životních

a společenských potřeb, včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním, a to s ohledem na věk poškozeného v době vzniku škody na zdraví (dále jen "následky"). Odškodnění za ztížení společenského uplatnění musí být přiměřené povaze následků a jejich předpokládanému vývoji, a to v rozsahu, v jakém jsou omezeny možnosti poškozeného uplatnit se v životě a ve společnosti.

12. Podle § 7 odst. 1 vyhlášky se výše odškodnění bolesti a ztížení společenského uplatnění stanoví na základě bodového ohodnocení stanoveného v lékařském posudku. Podle odst. 3 tohoto ustanovení může soud ve zvlášť výjimečných případech hodných mimořádného zřetele odškodnění stanovené podle této vyhlášky přiměřeně zvýšit.

13. Ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky, které nastavuje kritéria pro mimořádné zvýšení náhrady za ztížení společenského uplatnění i bolestného, patří k právním normám s relativně neurčitou (abstraktní) hypotézou, tj. k právním normám, jejichž hypotéza není konkrétně stanovena přímo právním předpisem, ale závisí v každém jednotlivém případě na úvaze soudu. Uvedené ustanovení tak přenechává soudu, aby v každém jednotlivém případě sám vymezil hypotézu právní normy ze širokého, předem neomezeného okruhu okolností, a aby sám podle svého uvážení posoudil, zda se jedná o "zvlášť výjimečný případ hodný mimořádného zřetele", a (v případě kladného závěru) jaké zvýšení náhrady je v konkrétní posuzované věci "přiměřené". V takových případech, ve kterých právní předpis poskytuje soudu možnost uvážení, může dovolací soud zpochybnit úvahu odvolacího soudu, jen je-li zjevně nepřiměřená (k tomu srov. např. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 17. 9. 2009, sp. zn. 22 Cdo 5164/2007, nebo ze dne 23. 9. 2010, sp. zn. 25 Cdo 2046/2009) nebo je založena na nesprávném právním názoru při aplikaci příslušného ustanovení.

14. Soudy obou stupňů důvodně vyšly ze zákonem založeného a podzákonnou normou dopracovaného systému bodového hodnocení rozsahu nemajetkových újem podle postižením dotčených částí lidského těla. Bodový systém odškodnění účinný v občanskoprávních vztazích do 31. 12. 2013 sice podrobil kritice Ústavní soud v pracovněprávním sporu v odůvodnění nálezu ze dne 16. 2. 2016, sp. zn. IV. ÚS 3122/15, avšak ani takový způsob, odkazuje-li na něj zákon, nemusí být nepoužitelný, obzvláště slouží-li především k objektivizaci obtíží poškozeného a nezbavuje-li soud možnosti takto zjištěnou částku upravit a individualizovat (či personalizovat) ji odpovídajícím způsobem s přihlédnutím ke konkrétním poměrům poškozeného tak, aby bylo možno dospět k odůvodněné a proporcionální výši náhrady srovnatelné s případy podobného charakteru. Takový přístup jako ústavně konformní ostatně akceptoval Ústavní soud například i v usneseních ze dne 16. 6. 2016, sp. zn. I. ÚS 1162/15, či ze dne 15. 2. 2017, sp. zn. II. ÚS 3238/15.

15. Odškodnění bolesti již samo o sobě v základní výměře představuje náhradu za nepříznivé následky poškození zdraví spočívající ve vytrpěné bolesti. Okolnost, že takto stanovená výše náhrady nevystihuje extrémní intenzitu bolesti, její dlouhodobost či opakování při více zákrocích či jiné důvody zostřené vnímání bolesti poškozeným, lze pak promítnout do případné aplikace ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky mimořádným zvýšením náhrady (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 5. 2013, sp. zn. 25 Cdo 4296/2010, publikovaný v časopise Soudní rozhledy č. 10/2013, s. 360, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 3. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1223/2008, publikované pod C 8370 v Souboru civilních rozhodnutí Nejvyššího soudu, C. H. Beck, dále jen "Soubor"). Soudu potom přísluší, aby po zhodnocení důkazu znaleckým posudkem a jím uváděných skutečností (okolností), s přihlédnutím ke všemu, co v řízení vyšlo najevo

(§ 132 o. s. ř.) ve smyslu ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky uvážil, zda posuzovanou věc považuje z hlediska výše odškodnění bolesti za zvlášť výjimečný případ hodný mimořádného zřetele, a v kladném případě, jaké zvýšení považuje za přiměřené (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2011, sp. zn. 21 Cdo 1004/2010, Soubor C 9636).

16. I výše náhrady za ztížení společenského uplatnění určená na základě celkového bodového ohodnocení stanoveného lékařem představuje již sama o sobě náhradu za následky újmy na zdraví, které jsou trvalého rázu a mají prokazatelně nepříznivý vliv na uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti. Předpokladem přiměřeného zvýšení náhrady stanovené na základě bodového ohodnocení v lékařském posudku ve smyslu ustanovení § 7 odst. 3 vyhlášky je existence takových výjimečných skutečností, které umožňují závěr, že zejména vzhledem k uplatnění poškozeného v životě a ve společnosti, kupříkladu při uspokojování jeho životních a společenských potřeb, včetně výkonu dosavadního povolání nebo přípravy na povolání, dalšího vzdělávání a možnosti uplatnit se v životě rodinném, politickém, kulturním a sportovním, i s ohledem na věk poškozeného v době vzniku škody na zdraví, nelze omezení poškozeného vyjádřit jen základním odškodněním za ZSU (srov. stanovisko občanskoprávního a obchodního kolegia Nejvyššího soudu ze dne 12. 1. 2011, Cpjn 203/2010, publikované pod č. 50/2011 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále jen "Sbírka"). Úsudek soudu o přiměřenosti zvýšení odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky, vycházející jak z individuálních okolností posuzované věci, tak z obecné zkušenosti soudu, včetně poznatků z jiných posuzovaných případů, musí dbát o to, aby přiznaná výše náhrady za ZSU byla založena na objektivních a rozumných důvodech a aby mezi touto přiznanou výší (peněžní částkou) a způsobenou škodou na zdraví existoval vztah přiměřenosti (srov. nálezn Ústavního soudu ze dne 29. 9. 2005, sp. zn. III. ÚS 350/03, nebo rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 10. 2010, sp. zn. 25 Cdo 1106/2008, Soubor C 9037).

17. Rozsah mimořádného zvýšení náhrady za ZSU musí být diferencován; rozdíly v závažnosti poškození zdraví a v intenzitě omezení, jež toto poškození zdraví vyvolalo, se musí projevit i v rozdílné míře zvýšení náhrady (srov. např. rozsudky Nejvyššího soudu ze dne 10. 8. 2006, sp. zn. 21 Cdo 2510/2005, ze dne 26. 11. 2009, sp. zn. 25 Cdo 968/2008, publikované pod č. 8/2011 Sbírky, a ze dne 16. 12. 2009, sp. zn. 25 Cdo 1925/2008, Soubor C 8086). Zvyšování odškodnění musí mít jisté hranice, zachovat si racionální vztah k úrovni bodového ohodnocení jednotlivých následků poškození zdraví i jeho peněžnímu vyjádření, respektovat požadavek srovnatelnosti s jinými obdobnými případy, nesmí být projevem libovůle a mít zjevně likvidační účinky pro subjekty k náhradě škody povinné (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 8. 2. 2012, sp. zn. 25 Cdo 5223/2009, Soubor C 10776). Obdobné principy platí i pro mimořádné zvýšení bolestného. Zvyšování náhrady za ZSU pomocí násobků není výslovně upraveno v právním předpise a podstatná je přiměřenost celkové částky odškodnění; na druhé straně jsou násobky užitečnou a vžitou pomůckou, která přispívá ke sjednocování rozhodovací praxe soudů (srov. např. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2012, sp. zn. 25 Cdo 2822/2011). Pro rozsah mimořádného zvýšení náhrady za ZSU jsou významné zjištění i závěry, jak se diagnostikované následky promítají do života poškozeného a nakolik ho omezují v dosavadních aktivitách a možnostech uplatnění v různých sférách zapojení do společnosti. Rozhodující je ovšem porovnání stavu před vznikem újmy na zdraví se stavem, který se vytvořil po ustálení zdravotního stavu poškozeného (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2012, sp. zn. 25 Cdo 1592/2010).

18. Na základě zjištěného skutkového stavu, jehož správnost nepodléhá dovolacímu přezkumu (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), se lze ztotožnit se závěrem odvolacího soudu,

že jsou dány důvody pro mimořádné zvýšení náhrady bolestného podle § 7 odst. 3 vyhlášky. Žalobkyně podstoupila při léčbě 2 operace, jež znalecký ústav hodnotil jako výjimečně bolestivé, léčba měla zvláště bolestivý, komplikovaný průběh, bolesti ovlivňovaly spánek i psychiku žalobkyně (a to natolik, že se u ní vyvinula $X \times X$), přičemž tento bolestivý stav musela snášet více než 1,5 roku. Přestože již odškodnění v základní výměře představuje náhradu za vytrpěnou bolest, v projednávané věci nevystihuje velkou intenzitu bolesti, jíž konstatovali i znalci, její dlouhodobost vnímanou žalobkyní natolik intenzivně, že negativně ovlivňovala její spánek i běžný život, a skutečnost, že došlo k opakovaným operacím. Jedná se proto o zvlášť výjimečný případ hodný mimořádného zřetele, což odůvodňuje zvýšení bolestného podle § 7 odst. 3 vyhlášky, neboť odškodnění v základní výši (53 280 Kč) nevystihuje výjimečné okolnosti případu. Potud se odvolací soud od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu neodchýlil.

19. Nelze se však ztotožnit s mírou zvýšení bolestného na osminásobek, jak uzavřel odvolací soud, neboť ve vztahu k jiným případům podobného druhu nejde ve výsledku o srovnatelnou a přiměřenou částku. Ohledně tohoto závěru lze odkázat na zdůvodnění předcházejícího zrušujícího rozhodnutí dovolacího soudu v této věci, jehož právními závěry byl odvolací soud vázán. Lze zopakovat, že navýšení základního bodového ohodnocení bolestného na osminásobek je v soudní praxi zcela ojedinělé a i v případech, kdy bolesti byly ve srovnání s bolestivostí léčení žalobkyně mnohem intenzivnější, nebylo přiznáno bolestné v takovémto mnohonásobném navýšení. Například ve věci sp. zn. 25 Cdo 1106/2008, bylo bolestné stanoveno v částce 213 000 (ve výši dvojnásobku) za situace, že poškozený, poté co utrpěl traumatické zranění, podstoupil bolestivé prodlužování levé dolní končetiny a zdlouhavé, téměř 2 roky trvající léčení a rehabilitaci. Dvojnásobek základního bodového ohodnocení byl přiznán ve věci sp. zn. 25 Cdo 1096/2013 i poškozenému, který při dlouhodobé hospitalizaci podstoupil opakované chirurgické zákroky, z nichž první čtyři byly provedeny v krátkém časovém úseku 10 dní, což bylo mimořádně zatěžující (srov. dále i rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 28. 3. 2013, sp. zn. 25 Cdo 4296/2010, nebo ze dne 7. 4. 2011, sp. zn. 21 Cdo 1004/2010). I ve srovnání s výší odškodnění v případech obdobné bolestivosti jako u žalobkyně, je výše náhrady stanovená odvolacím soudem v částce přesahující 400 000 Kč nepřiměřeně vysoká. Lze odkázat např. na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 30. 5. 2017, sp. zn. 25 C 4650/2015, kde poškozené byla při operaci roztržena podklíčková žíla, což si vyžádalo okamžitý další operační výkon, při němž musela být přeržata její klíční kost ve skloubení s kostí hrudní, v důsledku toho vznikl paklob, který jí byl odstraněn pozdější operací, přičemž při léčení trpěla dlouhodobými intenzivními bolestmi, bylo bolestné stanoveno v částce 189 000 Kč (ve výši dvojnásobku). I ve věci sp. zn. 25 Cdo 3410/2010, kde šlo o ochrnutí ruky, bolestné bylo ohodnoceno větším počtem bodů než u žalobkyně a lze proto předpokládat, že bolesti byly přinejmenším srovnatelné, bylo přiznáno bolestné v částce 219 600 Kč. Lze shrnout, že odškodnění bolesti se ve srovnatelných případech pohybuje okolo 200 000 Kč. Byť žalobkyně trpěla bolestí, jež jí podstatně omezovala v životě, dlouhou dobu, podstoupila pouze dvě operace (z toho jednu bezprostředně po vzniku škody) a bolestivost se týkala pouze jednoho orgánu (ruky). Při zvážení všech rozhodných skutečností lze za přiměřené považovat zvýšení odškodnění bolestného podle § 7 odst. 3 vyhlášky na částku 213 120 Kč (čtyřnásobek základního bodového ohodnocení). Argumenty uváděné odvolacím soudem ohledně rozvoje depresivní poruchy a ztráty pracovní schopnosti žalobkyně se týkají odškodnění trvalých následků na jejím zdraví, jež lze zohlednit při stanovení náhrady za ZSU a nikoli v odškodnění bolestného. Námitky dovolatelky ohledně výše bolestného jsou z uvedených důvodů opodstatněné a zakládají nejen přípustnost dovolání

podle § 237 o. s. ř., ale i jeho důvodnost podle § 241a odst. 1 o. s. ř., neboť odvolací soud se zde odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

20. I v případě náhrady za ZSU se jedná o případ hodný mimořádného zřetele, a jsou tak dány důvody pro zvýšení základního odškodnění podle § 7 odst. 3 vyhlášky. Trvalé následky na zdraví žalobkyně spočívají v poruše hybnosti a čití prvním a čtvrtém prstu levé ruky, čímž došlo k poškození její úchopové funkce, což se projevuje ve všech oblastech běžného života, žalobkyně navíc trpí trvalými bolestmi, což je třeba rovněž zohlednit v rámci náhrady za ZSU (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2015, sp. zn. 25 Cdo 3228/2014, publikovaný pod č. 7/2017 Sbírky). Podstatnou část činností, které dříve vykonávala, nyní provádět nemůže vůbec nebo jen s velkými obtížemi. Projevuje se to zejména v péči o domácnost, ale nemůže pečovat ani o zahradu a věnovat se aktivitám, jež dříve spolu s manželem provozovali (lyžování, jízda na kole) a je u ní omezena i pracovní schopnost. Místo dřívějšího aktivního života je odkázána při péči o domácnost i sebe na pomoc třetích osob. To vše spolu s trvalou bolestí u žalobkyně vyvolalo ~~XXX~~, která se projevuje poruchami spánku, lítostivostí, pocity nepotřebnosti, ale především zásadně narušila manželské soužití žalobkyně. Všechny tyto trvalé následky odůvodňují mimořádné zvýšení náhrady za ZSU podle § 7 odst. 3 vyhlášky, avšak nikoli v rozsahu stanoveném odvolacím soudem, neboť ve vztahu k jiným případům podobného druhu nejde ve výsledku o srovnatelnou a přiměřenou částku. Například ve věci sp. zn. 25 Cdo 5079/2015, kde došlo ke vzniku škody, stejně jako u žalobkyně, přerušením nervů levé horní končetiny při operaci, což mělo za následek nevratné omezení hybnosti této končetiny a deprese, v důsledku čehož poškozená nemůže vykonávat své povolání, potřebuje pomoc třetí osoby s péčí o domácnost i o svou osobu, nemůže se věnovat svým sportovním koníčkům (tenisu, turistice, cyklistice a vodáctví), řídit automobil, život jí ztěžují i psychické obtíže, přičemž škodu utrpěla v 30 letech, bylo odškodnění stanoveno v částce 192 000 Kč (čtyřnásobek základního bodového ohodnocení). Nebo v usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 12. 2011, sp. zn. 25 Cdo 3410/2010, za situace, že poškozená trpí obrnou levé ruky od lokte dolů s drápotivými, jen nepatrně pohyblivými prsty s nemožností tzv. apozice palce, což znamená ztrátu jeho úchopové funkce a ruka je prakticky nefunkční, v důsledku čehož je významně omezena ve výkonu zaměstnání, péči o domácnost, sebeobsluže i rekreačních aktivitách, přičemž k poškození zdraví u ní došlo ve věku ~~XXX~~ a předtím se věnovala sportovním aktivitám v nadprůměrném rozsahu, považoval soud za přiměřenou náhradu za ZSU ve výši 648 000 Kč (trojnásobek základního bodového ohodnocení). V případě žalobkyně je třeba přihlídnout k tomu, že její život před úrazem nelze definovat jako zvláště výjimečný a její společenské uplatnění za jakkoli mimořádné. Škodu navíc utrpěla až ve věku ~~XXX~~, postižena je nedominantní končetina a není vyloučena ze všech činností, byť je vykonává s obtížemi. Na druhé straně trpí závažným psychickým onemocněním i trvalými bolestmi, což podstatně snižuje kvalitu jejího života a narušuje manželské soužití. Při zvážení rozhodných skutečností odpovídá výsledná částka náhrady za ZSU po zvýšení podle § 7 odst. 3 vyhlášky částce 795 600 Kč (dvojnásobku základního bodového ohodnocení). Lze tak uzavřít, že ohledně výše náhrady za ZSU jsou námitky dovolatelky opodstatněné, a zakládají přípustnost dovolání podle § 237 o. s. ř., i jeho důvodnost podle § 241a odst. 1 o. s. ř. spočívající v odchýlení se od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu.

21. Lze shrnout, že žalobkyně má právo na bolestné v celkové částce 213 120 Kč, po odečtení již pravomocně přiznané částky 24 480 Kč, zbývá zaplatit 188 640 Kč. Přiměřené odškodnění náhrady za ZSU činí 795 600 Kč a po odečtení pravomocně přiznané

částky (397 800 Kč) zbývá zaplatit dalších 397 800 Kč; na obou těchto nárocích celkem částku 586 440 Kč. Dovoláním byl napaden vyhovující výrok odvolacího soudu pouze v částce 998 460 Kč (jež představuje zvýšení bolestného a náhrady za ZSU podle § 7 odst. 3 vyhlášky), proto zbývá žalobu zamítnout již jen v částce 412 020 Kč, neboť ve zbývajících nárocích (náhradě za ztrátu na výdělku po dobu pracovní neschopnosti a po jejím skončení v částce 296 314 Kč a úrocích z prodlení) nabyt rozsudek odvolacího soudu ve vyhovujícím výroku právní moci, stejně tak nabyt právní moci i zamítavý výrok (kde však byla chybně znovu zamítnuta již prvním rozhodnutím odvolacího soudu pravomocně zamítnutá částka).

22. Protože dosavadní výsledky řízení ukazují, že je možné o věci rozhodnout, dovolací soud ve smyslu § 243d písm. b) o. s. ř. napadené rozhodnutí odvolacího soudu změnil tak, jak je uvedeno ve výroku tohoto rozhodnutí s tím, že splatnost byla stanovena v souladu s § 160 odst. 1 o. s. ř. Pro lepší srozumitelnost dovolací soud rekapituluje, že v celém řízení byla žalované uložena povinnost zaplatit žalobkyni celkem částku 1 305 034 Kč (bolestné 213 120 Kč, ZSU 795 600 Kč a ztráta na výdělku 296 314 Kč) s příslušenstvím, ve zbývajícím rozsahu byla žaloba zamítnuta.

23. Pro úplnost dovolací soud poznamenává, že při vydání tohoto měnicího rozsudku dovolací soud respektoval závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 9. 2. 2017, sp. zn. IV. ÚS 216/16, neboť s ohledem na to, že původní rozhodnutí odvolacího soudu bylo předchozím rozsudkem dovolacího soudu zrušeno ze stejných důvodů, pro něž bylo nyní změněno, měli účastníci v odvolacím řízení možnost nejen se seznámit se závěry dovolacího soudu, ale i vznést argumenty, které považují za nutné, aby jejich požadavky uspěly, případně k nim předložit důkazy. Současně se sluší poznamenat, že námitkou dovolatelky, týkající se nerespektování závazného právního názoru dovolacího soudu odvolacím soudem, se dovolací soud, vzhledem ke změně rozsudku, pro nadbytečnost nezabýval.

24. O náhradě nákladů řízení vzniklých v průběhu předcházejícího řízení rozhodl dovolací soud podle § 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 2 a § 142 odst. 1 a 3 o. s. ř. Žalobkyně má právo na náhradu nákladů řízení, neboť v nároku na náhradu za ztrátu na výdělku byla zcela úspěšná; v nárocích na bolestné a ZSU záviselo rozhodnutí o výši plnění na úvaze soudu, a proto má podle § 142 odst. 3 o. s. ř. rovněž právo na náhradu nákladů řízení s tím, že tarifní hodnotou je přisouzená částka (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 9. 2016, sp. zn. 25 Cdo 3974/2015, publikované pod č. 121/2017 Sbírky). Náklady jsou tvořeny náklady na právní zastoupení, a to odměnou za 14,5 úkonu právní služby vykonaných v řízení před soudem prvního stupně (dovolací soud pro stručnost odkazuje na podrobné zdůvodnění jednotlivých úkonů uvedené v rozsudku odvolacího soudu), odměna za jeden úkon právní služby z tarifní hodnoty 1 305 034 Kč podle § 7 bodu 6 vyhlášky č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů, (dále jen „advokátní tarif“) činí 13 540 Kč, odměna za tuto část řízení činí celkem 196 330 Kč. V dalším řízení tarifní hodnota činí 882 754 Kč, neboť ohledně částky 422 280 Kč (na bolestném a ZSU) nabyt rozsudek soudu prvního stupně právní moci, odměna za úkon tak činí 11 860 Kč a náleží za 2 úkony v prvním odvolacím řízení, v dovolacím řízení náklady žalobkyni nevznikly, a dále za 2,5 úkonu v druhém odvolacím řízení (vyjádření, účast při jednání i vyhlášení rozsudku), celkem za 4,5 úkonu v částce 53 370 Kč. K tomu podle § 13 odst. 3, 4 a § 14 odst. 1 a 3 advokátního tarifu náleží paušální náhrada hotových výdajů po 300 Kč za 20 úkonů právní služby v částce 6 000 Kč, cestovné v částce 15 403 Kč, náhrada za promeškaný čas 10 200 Kč (ohledně výše cestovného a náhrady za promeškaný čas odkazuje pro stručnost dovolací soud na podrobné odůvodnění uvedené v rozsudku

odvolacího soudu) a náhrada DPH ve výši 21% z těchto částek (§ 137 odst. 3 o. s. ř.) 59 073,60 Kč. Žalobkyně má právo i na náhradu účelně vynaložené částky 5 000 Kč na vypracování znaleckého posudku. Celkem činí náklady žalobkyně částku 345 377 Kč (po zaokrouhlení na celé koruny), kterou jsou žalovaná a vedlejší účastnice na její straně povinny zaplatit v zákonné třídní lhůtě (§ 160 odst. 1 o. s. ř.) k rukám právního zástupce žalobkyně (§ 149 odst. 1 o. s. ř.).

25. O náhradě nákladů řízení vzniklých České republice rozhodl dovolací soud podle § 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 2 a v souladu s § 148 odst. 1 o. s. ř. byla povinnost je nahradit uložena žalované a vedlejší účastníci na její straně. Náklady jsou tvořeny zálohou nekrytým znalečným v částce 5 228,50 Kč a jsou splatné v zákonné třídní lhůtě na účet Okresního soudu v Pardubicích.

26. Žalobkyně je ze zákona od soudních poplatků osvobozena (§ 11 odst. 2 písm. d) zákona č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích), proto byla podle § 2 odst. 3 věta první zákona o soudních poplatcích žalované, v rozsahu jejího neúspěchu, uložena povinnost zaplatit soudní poplatek z žaloby. Výše soudního poplatku byla určena v souladu s § 6 odst. 2 věta druhá zákona o soudních poplatcích podle položky 1, odst. 1. b) sazebníku soudních poplatků ve výši 5 % z částky 296 314 (přiznaná náhrada za ztrátu na výdělku); soudní poplatek činí 11 853 Kč, a dále podle položky 3 písm. b) sazebníku soudních poplatků ve výši 1 % z částky 1 008 720 Kč (přiznané bolestné a ZSU) a soudní poplatek činí 10 088 Kč. Žalovaná je tak povinna zaplatit soudní poplatek v celkové částce 21 941 Kč, a to ve stanovené lhůtě.

27. Žalobkyně by měla právo i na náhradu nákladů dovolacího řízení (§ 243c odst. 3 věty první, § 224 odst. 1, 2 a § 142 odst. 3 o. s. ř.), avšak žádné náklady jí v tomto řízení nevznikly, proto soud vyslovil, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů dovolacího řízení.

P o u č e n í: Proti tomuto rozhodnutí není přípustný opravný prostředek.

V Brně dne 11. 2. 2020

JUDr. Petr Vojtek v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení: Zdeňka Grolichová